



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Dziergawka

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **A.L.**

oskarżonego o czyny z art. 61 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 2 k.k.s. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2024 r.

bez udziału stron, w trybie art. 539 e § 1 k.p.k.

skargi obrońcy oskarżonego na wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z 15 lipca 2024 r., sygn. akt II Ka 383/24, uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Siedlcach z 13 lipca 2023 r., sygn. akt II K 772/19,

uchyla wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z 15 lipca 2024 r.,
sygn. akt II Ka 383/24, w zaskarżonej części

Anna Dziergawka Małgorzata Bednarek Ryszard Witkowski

UZASADNIENIE

A.L. oskarżony został o to, że:

1. okresie od 19 września 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. w S., woj. [...] będąc współnikiem A. Spółka Cywilna z siedzibą w S., ul. [...] dopuścił do

nierzetelnego prowadzenia księgi tej spółki w ten sposób, że przedstawił do zaksięgowania w rejestrze zakupów 57 wymienionych faktur na łączną kwotę 3.163.694,73 zł netto, 591.585,20 zł VAT stwierdzających nabycie 630.740 l oleju napędowego wystawionych w imieniu L. Sp. z o.o. z siedzibą w Ł., ul. [...] w sposób nierzetelny, które to transakcje nie miały miejsca w rzeczywistości oraz do posłużenia się tymi fakturami w krótkich odstępach czasu w wykonaniu tego samego zamiaru poprzez wykazanie wynikających z nich kwot w deklaracjach VAT-7 za miesiące od września do grudnia 2013 r. złożonych w okresie od 28 października 2013 r. do 27 stycznia 2014 r. w Urzędzie Skarbowym w S.,

tj. o czyn z art. 61 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s.;

2. w okresie od 19 września 2013 r. do 27 stycznia 2014 r. w S., woj. [...] działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, użył dokumentów poświadczających nieprawdę co do nabycia 630.740 l. oleju napędowego w postaci wymienionych 57 faktur na łączną kwotę 3.163.694,73 zł netto, 591.585,20 zł VAT wystawionych w imieniu L. Sp. z o.o. z siedzibą w Ł., ul. [...] w ten sposób, że przedstawił je do zaksięgowania w rejestrze zakupów A. Spółka Cywilna z siedzibą w S., ul. [...] a następnie ujął je do rozliczeń w deklaracjach VAT-7 za miesiące od września do grudnia 2013 r. złożonych w Urzędzie Skarbowym w S., czym dopuścił do podawania w rejestrze zakupów A. Spółka Cywilna z siedzibą w S., ul. [...] nierzetelnych danych dotyczących 57 faktur,

tj. o czyn z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;

3. w dniach 30 maja 2018 r. i 5 czerwca 2018 r. w B., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w sytuacji grożącej mu niewypłacalności i zaprzestania spłacania wymagalnych wierzytelności, w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu: prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 19 czerwca 2017 r. Sądu Rejonowego w Siedlcach w sprawie I Nc 1025/17 nakazującego pozwanemu A.L. zapłatę na rzecz Miasta S. kwoty

59.283,96 zł wraz z odsetkami; prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 12 lipca 2017 r. Sądu Rejonowego w Siedlcach w sprawie I Nc 1156/17 nakazującego pozwanemu A.L. zapłatę na rzecz Miasta S. kwoty 4.343,27 zł wraz z odsetkami; prawomocnego wyroku z dnia 20 marca 2018 r. Sądu Okręgowego w Siedlcach w sprawie I C 1118/17 zasądzającego od pozwanego A.L. na rzecz Miasta S. kwotę 97.601,88 zł wraz z odsetkami; prawomocnego wyroku z dnia 4 kwietnia 2018 r. Sądu Okręgowego w Siedlcach w sprawie I C 977/17 zasądzającego od pozwanego A.L. na rzecz Miasta S. kwotę 519.576,96 zł wraz z odsetkami oraz wystawionego przez Prezydenta Miasta S., a opatrzonego klauzulą wykonalności przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. tytułu wykonawczego: TW Nr. [...] z kwotą należności głównej w wysokości 107.221,40 zł wraz z odsetkami; po uprzednim wyzbyciu się wszystkich udziałów P. Sp. z o.o. w P., zawierając w dniu 30 maja 2018 r. w B., opisaną aktem notarialnym Rep. [...], umowę sprzedaży na rzecz P. Sp. z o.o. w P. zabudowanej nieruchomości gruntowej położonej w S. przy ul. [...] stanowiącą działkę gruntu o nr [...], o obszarze 0,3767 ha oraz prawa użytkowania wieczystego zabudowanej nieruchomości gruntowej położonej w S. przy ul. [...] stanowiącą działkę gruntu o nr [...] 0,0570 ha oraz własności posadowionych na tej nieruchomości budowli za cenę w łącznej kwocie 800.000 zł, zbył ją, otrzymując od nabywcy jedynie 7.000 zł, zawierając w dniu 30 maja 2018 r. w B., opisaną aktem notarialnym Rep. A nr [...], umowę sprzedaży na rzecz P. Sp. z o.o. w P.: 1. zabudowanej nieruchomości położonej w S. stanowiącą działki gruntu o nr [...], o obszarze 1,5856 ha za cenę w łącznej kwocie 600.000 zł, zbył ją, otrzymując od nabywcy jedynie 3.500 zł; 2. prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w S. przy ul. [...] stanowiącą działkę gruntu nr [...], o obszarze 0,6348 ha oraz własności posadowionych na tej nieruchomości budynków i urządzeń, jak również prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w S. przy ul. [...] stanowiącą działki gruntu o nr [...], o obszarze 1,0451 ha oraz własności posadowionych na tej nieruchomości budynków i urządzeń za cenę w łącznej kwocie 2.892.008 zł, zbył ją, otrzymując od nabywcy jedynie 7.000 zł, zawierając w dniu 5 czerwca 2018 r. w B., opisaną aktem notarialnym Rep.

A nr [...], umowę sprzedaży na rzecz P. Sp. z o.o. w P. działek gruntu o nr [...], o łącznym obszarze 6,4612 ha za cenę w łącznej kwocie 4.200.000 zł, zbył ją, nie otrzymując od nabywcy zapłaty, które składniki jego majątku były zagrożone zajęciem, czym w konsekwencji udaremnił zaspokojenie swojego wierzyciela,

tj. o czyn z art. 300 § 2 k.k. w zb. z art. 300 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

Wyrokiem z 13 lipca 2023 r., sygn. akt II K 772/19, Sąd Rejonowy w Siedlcach:

I. oskarżonego A.L. uniewinnił od popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt. I aktu oskarżenia;

II. oskarżonego A.L. uniewinnił od popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt. II aktu oskarżenia;

1. oskarżonego A.L. w miejsce i w granicach zarzutu z pkt. III aktu oskarżenia uznał za winnego tego, że w dniach 30 maja 2018 r. i 05 czerwca 2018 r. w B., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w celu udaremnienia wykonania prawomocnego wyroku z 4 kwietnia 2018 r. Sądu Okręgowego w Siedlcach w sprawie I C 977/17 zasądzającego od pozwanego A L na rzecz Miasta S. kwotę 519.576,96 zł wraz z odsetkami, po uprzednim zbyciu wszystkich udziałów P. Sp. z o.o. w P., zawarł w dniu 30 maja 2018 r. w B. umowę sprzedaży w formie aktu notarialnego Rep. A nr [...] na rzecz P. Sp. z o.o. w P. zabudowanej nieruchomości gruntowej położonej w S. przy ul. [...] stanowiącą działkę gruntu o nr [...], o obszarze 0,3767 ha oraz prawo użytkowania wieczystego zabudowanej nieruchomości gruntowej położonej w S. przy ul. [...] stanowiącą działkę gruntu o nr [...] obręb [...], o obszarze 0,0570 ha oraz własności posadowionych na tej nieruchomości budowli za cenę w łącznej kwocie 800.000 zł; zawarł w dniu 30 maja 2018 r. w B. umowę sprzedaży w formie aktu notarialnego Rep. A nr [...] na rzecz P. Sp. z o.o. w P. zabudowanej nieruchomości położonej w S. stanowiącej działki gruntu o nr [...], o obszarze 1,5856 ha za cenę w łącznej kwocie 600.000 zł; prawo użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w S. przy ul. [...] stanowiącej działkę gruntu o nr [...] S., o obszarze 0,6348 ha oraz własności

posadowionych na tej nieruchomości budynków i urządzeń, jak również prawo użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w S. przy ul. [...] stanowiącej działki gruntu o nr [...] obręb [...] i nr [...] obręb [...], o obszarze 1,0451 ha oraz własność posadowionych na tej nieruchomości budynków i urządzeń za cenę w łącznej kwocie 2.892.008 zł; zawarł w dniu 5 czerwca 2018 r. w B. umowę sprzedaży w formie aktu notarialnego Rep. A nr [...] na rzecz P. Sp. z o.o. w P. prawo użytkowania wieczystego działek gruntu o nr [...] oraz [...] obręb [...], o łącznym obszarze 6,4612 ha za cenę w łącznej kwocie 4.200.000 zł, które składniki to jego majątku były zagrożone zajęciem, czym w konsekwencji udaremnił zaspokojenie swojego wierzyciela, co stanowi występki z art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (w brzmieniu ustalonym w tekście pierwotnym k. k.) w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 37 a k.k. (w brzmieniu ustalonym ustawą o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy - Kodeks karny wykonawczy z dnia 11 marca 2016 r. Dz.U. z 2016 r. poz. 428) w zw. z art. 4 § 1 k.k. skazał oskarżonego na karę grzywny w wysokości 100 (sto) stawek dziennych ustalając wysokość stawki na 150 (sto pięćdziesiąt) złotych;

2. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.500 zł tytułem opłaty oraz kwotę 70 zł tytułem zwrotu wydatków.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł prokurator w części dotyczącej orzeczenia o jego winie w odniesieniu do czynów z pkt. I i II aktu oskarżenia, rozstrzygniętych w pkt. I i II wyroku. Zaskarżając wyrok w ww. części prokurator we wniesionym środku odwoławczym orzeczeniu powyższemu zarzucił:

obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 8 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k., poprzez dokonanie dowolnej i pobieżnej oceny materiału dowodowego z przekroczeniem zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, co skutkowało pominięciem istotnych ustaleń zawartych w protokole kontroli przeprowadzonej przez Urząd Celno - Skarbowy w B. (k.368-373), podważających, uznane przez Sąd za wiarygodne, wyjaśnienia oskarżonego A.L. jak i zeznania świadków B.S. i A.K. oraz wnioski protokołu kontroli Urzędu Celnego w S.

z karty 1589 akt sprawy, który oparł ustalenia wyłącznie na dokumentach nabycia i zbycia oleju napędowego przez A. s.c. w S. ul. [...] od L. Sp. z o. o. ul. [...] w Ł., w sytuacji gdy u podstaw kontroli UCS w B. leży czynności procesowe powiązane z ustaleniami kontroli podatkowej przeprowadzonej w firmie L. Sp. z o. o., wskazującymi, iż firma ta nie posiadała infrastruktury niezbędnej do dystrybucji paliw i nie prowadziła legalnie działalności w tym zakresie a przez to nie mogła legalnie dostarczyć firmie A. s.c. oleju napędowego, stąd wystawione przez osobę upoważnioną z ramienia L. Sp. z o. o. 57 faktur, kwestionowane w akcie oskarżenia, poświadczały nielegalny obrót paliwami, który stwarzał jedynie pozory legalności w wyniku wprowadzenia na rynek nierzetelnych w/wymienionych faktur, co doprowadziło do przyjęcia, że istniejące w sprawie dowody nie dały podstaw do stwierdzenia w sposób nie budzący wątpliwości sprawstwa oskarżonego A.L. i w konsekwencji uniewinnienia go zgodnie z zasadą domniemania niewinności od popełnienia zarzucanych mu w pkt I i II aktu oskarżenia przestępstw, w sytuacji, gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego powinna prowadzić do przyjęcia, iż oskarżony popełnił te przestępstwa - błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść tego orzeczenia, wynikający z zestawienia przez Sąd wniosków dwóch protokołów kontroli z kart 368-373 i z karty 1589 akt sprawy i błędnego ustalenia w oparciu o protokół kontroli z karty 1589, iż dane o ilości nabytego i zbytego paliwa są rzeczywiste a różnica pomiędzy ilością nabytego a sprzedanego wg dokumentów paliwa wyniosła 0,17 % podczas, gdy w rzeczywistości oskarżony nie nabywał oleju napędowego od L. Sp. z o. o.. która miała być sprzedającym jednak nie dysponowała sprzedawanym paliwem, tylko od zagranicznych kontrahentów, zaś wystawione na rzecz A. s.c. nierzetelne faktury miały legalizować wprowadzenie na rynek wskazanego w nich oleju napędowego, co nie odzwierciedlało rzeczywistych transakcji, i powinno zostać zakwestionowane już na etapie wcześniejszej kontroli podatkowej Nr [...], zaś protokół kończący tę kontrolę nie może być źródłem wiarygodnych ustaleń sądu w myśl art. 8 § 1 k.p.k.

Podnosząc powyższy zarzut na podstawie art. 427 § 1 k.p.k., art. 437 § 1 k.p.k. i art. 454 § 1 k.p.k. skarżący wniósł o uchylenie pkt. I i II zaskarżonego

wyroku w części dotyczącej uniewinnienia oskarżonego A.L. od popełnienia czynu z pkt. I aktu oskarżenia z art. 61 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s.; jak i czynu z pkt. II aktu oskarżenia z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z 15 lipca 2024 r., sygn. akt II Ka 383/24, zaskarżony wyrok uchylił w całości i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Od wyroku sądu II Instancji skargę wniósł obrońca oskarżonego zarzucając zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 434 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Siedlcach w całości, bowiem wyrok sądu I instancji został zaskarżony przez prokuratora jedynie w części dotyczącej pkt. I i II wyroku a nie w zakresie pkt. III, przez co w odniesieniu do pkt. III nie zaistniała wskazana przez sąd odwoławczy potrzeba przeprowadzenia przewodu sądowego w całości i brak było podstaw do uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach w tym zakresie.

Podnosząc powyższy zarzut, obrońca oskarżonego wniósł na podstawie art. 539 c § 2 k.p.k. o uchylenie zaskarżonego wyroku w części, w jakiej sąd odwoławczy uchylił pkt III wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach i przekazał sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Siedlcach, i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Prokurator w odpowiedzi na skargę wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga obrońcy oskarżonego jest oczywiście zasadna.

Rację ma obrońca, gdy w skardze wykazuje, że wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego zapadł z rażącym naruszeniem przepisu art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika ani wprost, ani *implicite*, która z podstaw wydania orzeczenia kasatoryjnego określonych w art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. ziściła się w tej sprawie co do rozstrzygnięcia z pkt. III wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach. Co więcej z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że zamiarem sądu odwoławczego było jedynie uchylenie wyroku w zaskarżonej przez prokuratora części, a więc w części, w której sąd I instancji uniewinnił oskarżonego od czynów z pkt. I i II aktu oskarżenia. Natomiast ani z treści motywacyjnej wyroku objętego skargą, ani z akt sprawy nie wynika zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, ani też żadna inna okoliczność, o których mowa w art. 433 § 1 k.p.k., która jednocześnie pozwalałaby sądowi odwoławczemu na wyjście poza granice zaskarżenia. Tym bardziej ta ostatnia konstatacja jest uzasadniona, gdy się zważy, że orzeczenie kasatoryjne, również w części nieobjętej apelacją prokuratora, zapadło na skutek środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść oskarżonego – co w okolicznościach tej sprawy powoduje uznanie zaskarżonego wyroku jako zapadłego z naruszeniem również normy wynikającej z treści art. 434 § 1 k.p.k. Biorąc pod uwagę zaoferowany przez obrońcę zakres zaskarżenia, odnoszący się jedynie do pkt. III wyroku sądu I instancji, jak i to, że z uzasadnienia sądu II instancji wynika, że jego intencją było jedynie wydanie orzeczenia uchylającego w części zaskarżonej przez prokuratora - Sąd Najwyższy wbrew przepisowi art. 539 a § 1 k.p.k. nie wydał orzeczenia następczego w postaci przekazania sądowi odwoławczemu w uchylonej części do ponownego rozpoznania. Gdyby bowiem w tej konfiguracji procesowej jaka nastąpiła - Sąd Najwyższy uczynił to - to sąd ponownie orzekający w postępowaniu odwoławczym nie dysponowałby przecież w tym zakresie środkiem odwoławczym a co za tym idzie pozbawiony byłby podstawy prawnej pozwalającej mu orzekać w ramach postępowania apelacyjnego - co do *de facto* rozstrzygnięcia, które w tej części nie zostało zaskarżone. Sąd Najwyższy zatem doszedł do wniosku, że w tej wyjątkowej sytuacji możliwe jest wydanie orzeczenia kasatoryjnego w trybie skargowym bez wydania orzeczenia następczego.

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

Anna Dziergawka Małgorzata Bednarek Ryszard Witkowski

[WB]

[r.g.]